

Plenum

Torsdag 19.3.2020 kl. 16.02—17.02

2.9. Muntlig fråga om tillgången på utländsk arbetskraft under coronavirusepidemin (Anders Norrback sv)

Muntligt spørgsmål MFT 39/2020 rd

Muntlig frågestund

Talman Matti Vanhanen: Ledamot Norrback.

Debatt

16.47 **Anders Norrback r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Det är inte bara vi människor som ställs på hårt prov, också samhällsekonomin lider kraftigt av coronapandemin. Då gränser stängs riskerar företag, till exempel byggbranschen, men inte minst primärnäringarna som är helt beroende av utländsk arbetskraft, att drabbas av arbetskraftsbrist, hur konstigt det än låter. Jag tar växthusnäringen som exempel, det handlar också om frilandsodling och annan primärproduktion.

Arvoisa puhemies! Koronavirus iskee lujaa kansantalouteen. Tulossa on ensivaiheen 5 miljardin euron tukipaketti. Se on tärkeä signaali siitä, että tuemme elinkeinoelämää kriisissä. Ruotsalainen eduskuntaryhmä kuuntelee herkällä korvalla yrityksiä tässä tilanteessa.

Yksi konkreettinen huoli on ulkomaisen työvoiman saatavuus niistä riippuvaisilla aloilla. Tämä koskettaa esimerkiksi erityisasiantuntijoita, rakennusteollisuutta ja erityisen paljon alkutuotantoa. Kysyn, arvoisa ministeri Leppä: Kuinka toimimme rajojen sulkeuduttua sen ulkomaisen työvoiman osalta, jolla on työsopimus ja työluvut kunnossa? Saavatko kaikki ne, joilla on tarvittavat luvat kunnossa, tulla Suomeen tekemään työtä, luonnollisesti karanteenisääntöjä noudattaen?

Puhemies Matti Vanhanen: Tämä taisi olla työministerin aihe, mutta hän ei ole paikalla. Mutta ministeri Leppä on.

16.49 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kausityöntekijöiden osalta todellinen ongelma tällä hetkellä, koska jo vuosisakausia meillä on ollut se tilanne, että merkittävä osa varsinkin tuolla puutarhapuolella, vihanne- ja marjatileilla, tuotannossa, on ollut kausityöntekijöitä, ja nyt heistä iso osa on meidän maamme rajojen ulkopuolella. Tämä on tiedostettu hallituksessa, ja me olemme yhdessä työministerin ja myöskin ulkoministeriön kanssa tätä asiaa selvittämässä. Se työ on alkanut jo ajat päivät sitten, ja me etsimme niitä keinoja, mitä tälle voidaan tehdä. Samoin me käymme lävitse ne kotimaiset mahdollisuudet tässä tilanteessa, miten me voimme turvata kausityöntekijöiden saamisen sitten tiloille ja myös muihin yrityksiin tältä osin.

Punkt i protokollet PR 28/2020 rd

Tilanne on ongelmallinen, se on ihan reilusti sanottava, mutta kyllä siihen ratkaisuja pyritään löytämään kaikin tavoin sekä kotimaasta että sitten ulkomailta.

16.50 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ottanut etupainotteisesti todella järeät keinot käyttöön tämän koronaviruspandemian voittamiseksi. Se tuo totta kai kovan iskun talouteen, mutta nämä toimet ovat perusteltuja, kahdesta syystä. Ensinnäkin sen takia, että tärkeämpääkin kuin taloutta on suojella elämää ja aivan erityisesti maamme ikäihmisten elämää. Toiseksi, ikinä ei talous lähde toipumaan ennen kuin tulee näkymä siitä, että saamme tämän tilanteen haltuun. Se on aivan edellytys, ja sen takia nyt täytyy tehdä kaikki toimet, mitä on tehtävissä, niin kuin hallitus menee etupainotteisesti. Se on perusteltua. Pankit ovat tässä tärkeässä roolissa. Finanssivalvonta höllensi pankkien pääomavaatimuksia. Se mahdollistaa 30 miljardin lainoituksen. Nyt on tärkeää huolehtia, että näitä ei käytetä voittoihin vaan niillä luototetaan yrityksiä, koska ei ole järkeä kaataa yrityksiä likviditeettiongelmaan nollakorkojen maailmassa, yli täytyy mennä.

Ja sitten palkansaajat ja ihmiset, joilla on huolta: Nyt nähdään, kuinka tärkeä tämä työttömyysturva on. Onko mahdollista, että tämä omavastuupäivien poisto saadaan voimaan takautuvasti jo tämän viikon alusta? Tämä on erittäin tärkeää, jotta ei tarvitse näihin pika-vippeihin turvautua.

16.51 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman nostaa esiin tässä erittäin tärkeän kysymyksen, ja kun maata todella on kohdannut kriisi, joka aiheuttaa lomautuksia, varmasti myöskin työttömyyttä, niin on tärkeää, että me tarkastelemme myöskin työttömyysturvan omavastuupäiviä. Sen me tulemme tekemään tässä pikapuoliin, ja toivon todella, että me voimme jo huomenna kertoa näistä päätöksistä, joita hallitus tulee tämänkin asian osalta tekemään.

16.52 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällaisen kriisin aikana tietysti valtiovallan tärkein tehtävä on turvata ensi sijassa ihmisten terveys ja muiden perustarpeiden toteutuminen. Pitää olla vettä, ruokaa, lämpöä ja sairaanhoitoa, tällaisia asioita, ja ne tietysti pyrimme ihmisille kaikin mahdollisin keinoin takaamaan. Nyt olemme lukee lehdistä, että Ruotsista on jopa tiedusteltu, voisiko Suomesta saada ruokaa, kun siellä elintarvikeomavaraisuus on niin matalalla tasolla.

Suomeen tuodaan ulkomailta myös paljon energiaa. Olisin kysynyt energiaministeriltä: Millä tasolla tällä hetkellä meidän energiaomavaraisuutemme on? Tiedän, että Suomeen tuodaan paljon sähköä ja myös muussa muodossa energiaa. Mitenkä toimimme vaikka sellaisessa tilanteessa, että jonkin voimalaitoksen henkilöstöä laajassa mitassa sairastuisi? Olemmeko me riittävällä tasolla varautuneet tällaisiin tapahtumiin ja tällaisiin asioihin, jotta saamme maamme energihuollon, sekä sähkön- että lämmönjakelun, turvattua kaikissa olosuhteissa?

16.53 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajalle huojennuksena voin sanoa, että kyllä me kävimme läpi nämä järjestelyt meidän merkittävimpien energiatuottajien kanssa siinä vaiheessa, kun tämä tilanne alkoi eskaloitumaan. Ehkä merkittävimmissä roolissa on ydinvoimaloitten valvomoitten henkilökunta, ja heillä on omat järjestelmänsä, joilla turvataan henkilökunta ja se, että me tulemme pärjäämään.

Punkt i protokollet PR 28/2020 rd

Kun otettiin nämä lait voimaan, niin siinä käytettiin 3 §:n 3 kohtaa, joka mahdollistaa myös energian rajoittamisen, jos tällainen tilanne tulee, ja se on tietysti äärimmäinen keino. Tällä hetkellä meillä ei ole näköpiirissä mitään sellaista, etteikö meidän energia riittäisi. Tietysti tälläkin hetkellä me tuomme jonkin verran myös ulkoa, mutta kotimaisessa energiantuotannossa meillä ei ole mitään sillä tavalla huolestuttavaa tekijää.

16.54 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi asiaa, jotka eivät vielä ole tulleet puheeseen: kunnat ja kuntatalous. Kunnissa on jo valmiiksi ollut todella ahdas tilanne ja on aloitettu yt-neuvotteluita. Julkisten ja hyvinvointialojen puheenjohtaja Pihlajamäki varoitti nyt irtisanomis- ja lomautusvaarasta, koska siellä on meidän sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset työssään kotihoidossa ja terveydenhoidossa. Kysyisin: mitä pakettia ja viestiä olisi nyt kuntiin, että siellä ei tehtäisi mitään hätäratkaisuja ja tällaisia talouden tasapainotusohjelmia ei nyt ensisijaisesti mietittäisi, kuten kotikunnassani Hyvinkäällä, jossa olin vahvasti eri mieltä siitä, että yhteistoimintaneuvotteluita ei tulisi nyt tässä tilanteessa aloittaa — samalla viikolla, kun ilmoitetaan, että maassa on poikkeustila?

Toinen kysymys on oikeusministeri Henrikssonille oikeudenhoidosta, tuomioistuimista: Jonkin verran saan viestiä, että tuomarit ovat hieman hämillään siitä, että Tuomioistuinvirastosta ei tule kunnolla viestiä, miten priorisoida istuntoja, siellä ollaan vailla sitä. Onko oikeusministeri tietoinen, mikä on tuomioistuinien tilanne?

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt tiiviit vastaukset molempiin. — Ensinnäkin kuntaministeri Paatero.

16.55 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuntatalous on ollut kriisissä jo aiemmin, ja nyt on tämä haastava tilanne, että verotulot vähenevät ja toisaalta mittavia kustannuksia tulee lisää. Esitämme varmaankin jo ensimmäisiin lisätalousarvioihin tähän kohdennettuja lisäyksiä kuntatalouden puolelle.

Työntekijöihin liittyen me teemme myöskin listaa siitä, ketkä ovat kriittisiä työntekijöitä. Suuri osa heistä on kuntien työntekijöitä, minkä takia ei ole varmaan kovin realistista, että sillä puolella se olisi mahdollista, koska hoidon ja hoivan, sosiaali- ja terveydenhuollon, ja opetuspuolen henkilöiden lisäksi jäte-, vesi-, energia- ja muun infran hoitajat ovat kaikki kuntapuolen työntekijöitä ja kriittisiä siinä, että meidän yhteiskunta pysyy pystyssä.

16.56 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän on tärkeää, että myös poikkeusoloissa meidän oikeudenhoito toimii ja meillä on riippumattomat tuomioistuimet. He päättävät pitkälti itse siitä, miten organisoivat työnsä, ja nyt meillä on uusi Tuomioistuinvirasto, joka tavallaan myös antaa ohjeistuksia ja niin edelleen. Olen tässä ja nyt siinä tilassa, että en ole tämän päivän aikana ehtinyt olla Tuomioistuinvirastoon yhteydessä, elikkä minulle eivät ole kantautuneet nyt nämä huolet, jotka edustaja Meri tässä toi esille, mutta tulen soittamaan sinne ja kysymään, mikä tilanne on. Meidän pitää pitää mielessä se, että meidän tuomioistuinlaitos toimii riippumattomasti ja oikeudenhoidon on toimittava myös poikkeusoloissa.

16.57 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Virusepidemia etenee, ja sen väistämätön seuraus ovat nämä taloudelliset vaikeudet, mistä tässä ollaan nyt

Punkt i protokollet PR 28/2020 rd

paljon puhuttu, ja se taloudellinen ahdinko on nyt läsnä monessa suomalaisessa perheessä tänä päivänä, oli kyseessä sitten yrittäjä tai palkansaaja. Me olemme tässä käyneet keskustelua, ja pääministeri Marinin ja erityisesti ministeri Lintilän kertomien vastausten perusteella uskon siihen, että hallituksen tilannekuva tästä on kirkas, ja uskon myös siihen, että te olette tekemässä aidosti vaikuttavia toimenpiteitä, jotta tämä taloudellinen ahdinko niin yrittäjillä kuin palkansaajillakin helpottaa ja asiat näyttävät paremmalta.

Mutta emme ole keskustelleet ollenkaan EU:sta. Suomi on Euroopan unionin jäsen, ja jos olen oikeassa, niin Euroopan unioni on lanseerannut 750 miljardin euron kriisirahoituspaketin tämän koronaviruksen vaikutusten minimoimiseksi, ja nyt kyllä todella kiinnostaisi tietää, millä tavoin Suomi ja suomalaiset voisivat tästä kriisipaketista hyötyä. Lähetävätkö yrittäjät hakemuksia suoraan EU:lle, vai voisiko se mennä niin, että kansallisten rahoitusmekanismien kautta tämäkin tukipaketti koituisi suomalaisten ihmisten ja suomalaisten yritysten hyödyksi?

16.58 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Kopralle tärkeästä kysymyksestä. Todellakin viime yönä EKP on ilmoittanut varsin mittavasta toimesta, 750 miljardia he laittavat liikkeelle, ja tarkoituksena on tietenkin turvata siinä epävarmuudessa, joka tällä hetkellä rahoitusmarkkinoilla orastelee, ja eri maissa se tietenkin näkyy vielä varsin kouriintuntuvalla tavalla. Toivotaan, että tämä EKP:n paketti luo sitä vakautta, ja itse asiassa moni mekanismi on sitä samaan suuntaan vienyt. EU:lta on tulossa tiettyjä osuuksia, joista pystymme laittamaan, esimerkiksi koheesiorahoituksesta, tähän koronaviruksen torjumiseen. Jos ajattelee sitä EKP:n pakettia, niin siitä laskennallinen osuus Suomelle pitäisi olla noin 15 miljardia euroa, ja on tietenkin tärkeää, että me pidämme huolen siitä, että se tulee sitten myös käytettyä suomalaisten yritysten nyt vaikeaan tilanteeseen. Valtiohan on myös omalta osaltaan laittanut tukea liikkeelle, ja myös Finanssivalvonta, joten kyllä nyt koetetaan tukea kaikin keinoin siinä, mikä on se isku yrityksille.

16.59 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajia kysymyksistä ja kaikkia eduskuntapuolueita yhteistyöstä tämän vaikean kriisin ja tilanteen keskellä. Me elämme poikkeuksellisia oloja, täysin poikkeuksellista tilannetta niin ihmisten terveyden kuin myös talouden näkökulmasta, ja ymmärrän hyvin, että tässäkin salissa niin kuin kansalaisilla kotona on paljon kysymyksiä siitä, millä tavalla tämä tilanne selätetään, miten tästä mennään yli. Silti meidän kaikkien pitää myös tunnustaa se, että me joudumme valitettavasti elämään epävarmuudessa ja hallituksellakaan ei kaikkiin näihin kysymyksiin vielä tässä vaiheessa ole vastauksia.

Me teemme kovasti töitä, niin tänään kuin aiemmin olemme tehneet, ja tästä tulemme vielä jatkamaan, että me löydämme vastaukset kaikkiin näihin huoliin ja kaikkiin näihin kysymyksiin, mutta pitää myös tunnustaa rehellisesti se, että me olemme kaikki uuden edessä ja vastauksia kaikkiin kysymyksiin vielä tässä kohtaa ei ole. Mutta haluan uskoa, että yhdessä käymme nyt tätä haastetta ratkomaan, niin kaikki puolueet tässä salissa kuin koko yhteiskunta, ja haluan vedota kaikkiin suomalaisiin ihmisiin siinä, että noudatetaan näitä ohjeita, pidetään omasta ja läheisten ja kanssaihminen terveydestä huolta. Haluan myös vedota Suomen elinkeinoelämään, talouden toimijoihin, että silläkin puolella löytyy ymmärrystä sille, että nyt pitää kaikkien joustaa.

Punkt i protokollet PR 28/2020 rd

Frågan slutbehandlad.

Riksdagen avslutade den muntliga frågestunden.